

Parlementaire Assemblee, Raad van Europa, document 12608, 6 mei 2011

De potentiële gevaren van elektromagnetische velden en hun gevolg voor het milieu.

Rapport van het Comité voor Milieu, landbouw en lokale en regionale zaken.

Rapporteur: Dhr. Jean Huss, Luxemburg, Socialistische Groep

Samenvatting.

De potentiële gezondheidseffecten van de zeer lage frequentie van elektromagnetische velden rond hoogspanningslijnen en elektrische apparaten zijn onderwerp van voortgaand onderzoek en van een significante hoeveelheid publiekelijk debat. Terwijl elektrische en elektromagnetische velden in bepaalde frequentiebanden volledig gunstige effecten hebben die worden toegepast in de geneeskunde, lijken andere niet-ioniserende frequenties, of ze nu afkomstig zijn van extreem lage frequenties, hoogspanningslijnen of van bepaalde hoge frequentie golven die gebruikt worden op het gebied van radar, telecommunicatie en mobiele telefonie, meer of minder potentiële schadelijke niet-thermische, biologische effecten te hebben op planten, insecten en dieren, evenals op het menselijke lichaam, wanneer zij blootgesteld worden aan niveaus die beneden de officiële drempelwaarden zijn.

Men moet het voorzorgsprincipe respecteren en de huidige drempelwaarden herzien; wachten op hoge niveaus van wetenschappelijke en klinische bewijs kan leiden tot zeer hoge gezondheid- en economische kosten, zoals dat in het verleden het geval is geweest met asbest, gelode benzine en tabak.

Noot Frides Laméris:

In de ontwerpresolutie die op 27 mei 2011 onveranderd en unaniem is aangenomen door het EP <http://assembly.coe.int/mainf.asp?link=/documents/adoptedtext/tal1/eres1815.htm> worden eerst 7 samenvattende inhoudelijke punten beschreven, daarna volgen vanaf punt 8 een aantal aanbevelingen. De complete rapportage van 67 punten is alleen in het oorspronkelijke rapport van de Rrad van Europa d.d. 6 mei 2011 te raadplegen (<http://assembly.coe.int/main.asp?link=/documents/workingdocs/doc11/edoc12608.htm>)

A. Ontwerpresolutie (verkort weergegeven)

1. De Assemblee heeft al herhaalde malen benadrukt dat de staten (landen) een gezond milieu moeten preserven, zoals uiteengezet in vele eerder charters, declaraties, conventies en protocollen.
2. De potentiële effecten van vele soorten elektromagnetische frequenties, die volgens de WHO één van de snelst groeiende milieu-invloeden vertegenwoordigen, zijn onderwerp van onderzoek en toenemende bezorgdheid en speculatie.
3. Draadloze mobiele technologie is overal ter wereld nu. Met meer dan 1.4 miljoen zendmasten en nog een toenemend aantal ten gevolge van een derde generatie van technologie. Ook andere draadloze netwerken (internet) nemen in aantal toe in huizen en openbare ruimten, waardoor de bevolking steeds meer blootgesteld wordt aan radiofrequenties.
4. Terwijl elektrische en elektromagnetische toepassing heilzame effecten kunnen hebben (bv in de geneeskunde), blijken bepaalde andere niet-ioniserende, hoge of lage frequenties, zelfs bij blootstellingsniveaus die onder de drempelwaarden liggen, min of meer potentieel schadelijke, niet-thermische, biologische effecten te hebben op mensen, dieren, planten en insecten.
5. Wat betreft standaards voor drempelmissiewaarden beveelt de assemblee het Alara-principe aan – “zo laag als redelijkerwijs mogelijk” te realiseren. Het voorzorgsprincipe moet toegepast worden als wetenschappelijke evaluatie niet met voldoende zekerheid de risico's kan vaststellen. In het bijzonder voor jonge mensen en kinderen, omdat dit tot extreem grote menselijke en economische kosten zou kunnen leiden.
6. De Assemblee betreurt het dat ondanks de oproep om het voorzorgsprincipe te hanteren en ondanks alle aanbevelingen, declaraties, etc. er nog steeds een gebrek aan reactie is ten opzichte van al bekende of zich ontwikkelende gezondheidsrisico's en dat er sprake is van een systematisch uitstel van preventieve maatregelen. Wachten op hoge niveaus van wetenschappelijke zekerheid, zonder actie te ondernemen, zou tot zeer hoge kosten kunnen leiden op het vlak van economie en de gezondheid, vergelijkbaar met asbest, gelode benzine en tabak.
7. Bovendien stelt de Assemblee parallellen vast tussen het probleem van elektromagnetische velden voor het milieu met zaken als vergunningverlening voor medicijnen, chemicaliën, pesticiden, zware metalen en genetisch gemanipuleerde organismen. Daarom stelt de Assemblee dat de onafhankelijkheid en geloofwaardigheid van wetenschappelijke expertise van cruciaal belang is om te kunnen komen tot een transparante en evenwichtige vaststelling van mogelijke negatieve impacts op het milieu en gezondheid.

8. Op basis van het bovenstaande komt de Assemblee daarom tot de volgende aanbevelingen:

8.1 In algemene termen:

8.1.1. Neem alle redelijke maatregelen om blootstelling aan elektromagnetische velden te beperken (mobiele telefoons, kinderen en jonge mensen).

8.1.2. Heroverweeg de wetenschappelijke basis voor de huidige ICNIRP-blootstellingslimieten en pas het Alara-principe toe (zowel voor thermische als niet thermische - biologische – effecten).

8.1.3. Organiseer informatie en bewustwording bevorderende campagnes voor de risico's van potentieel schadelijke langetermijneffecten voor het milieu en de gezondheid, in het bijzonder voor kinderen, teenagers en jonge mensen.

8.1.4. Schenk speciale aandacht aan 'elektrosensitieve' personen, die lijden aan een intolerantiesyndroom voor EM-velden. Zorg voor speciale maatregelen om hen te beschermen Schep golfvrije gebieden.

8.1.5. Doe om kosten te verminderen, energie te besparen en omwille van de bescherming van het milieu en gezondheid, onderzoek naar nieuwe typen van antennes, mobiele telefoons, etc., en moedig onderzoek aan om telecommunicatie te ontwikkelen die op andere technologie zijn gebaseerd, die wel even efficiënt zijn maar minder negatieve effecten hebben.

8.2. Betreffende het privé-gebruik van mobiele- en Dect-telefoons, Wifi, WLAN en WIMAX voor computers en andere draadloze deviezen zoals babyfoons:

8.2.1. Stel preventieve drempels vast voor niveau van blootstelling op lange termijn in alle ruimten binnenshuis, in overeenstemming met het voorzorgsprincipe (max. 0.6 V p/m, op middellange termijn verlaagd tot 0.2 V p/m.)

8.2.2. Draag zorg voor gepaste vaststelling van risico's bij alle nieuwe typen apparatuur voordat een vergunning wordt verleend.

8.2.3. Introduceer etikettering die microgolven of EM-velden aanduidt, melding maakt van de zendkracht of Sarwaarde en vermeldt mogelijke gezondheidsrisico's.

8.2.4. Zorg voor bewustwording van mogelijke gezondheidsrisico's van Dect-telefoons, Babymonitoren en andere in huis gebruikte applicaties, die voortdurend gepulste golven uitzenden. Laat elektrische apparatuur niet voortdurend op stand-by staan, en beveel het gebruik aan van vaste, bedraade telefoons aan of, indien van toepassing, van modellen die niet continu gepulste straling afgeven (bv Eco-Dects).

8.3. Betreffende de bescherming van kinderen:

- 8.3.1. Ontwikkel binnen verschillende ministeries (onderwijs, milieu en gezondheid) gerichte voorlichtingscampagnes voor leraren, ouders en kinderen om ze alert te maken om ze te attenderen op de specifieke risico's van vroege, onnadenkende en langdurig gebruik van mobieltjes en andere apparatuur die microgolven uitzendt.
- 8.3.2. Verban alle mobieltjes, Dect-telefoons, Wifi of WLAN-systemen uit klassen en scholen, zoals voorgestaan door sommige regionale autoriteiten, medische associaties en burgerorganisaties.

8.4. Betreffende de planning van elektrische hoogspanningsleidingen en zendmast basisstations:

- 8.4.1. Introduceer stedelijke planningsmaatregelen om hoogvoltage hoogspanningslijnen en andere elektrische installaties op een veilige afstand van woongebieden te houden;
  - 8.4.2. Pas strikte veiligheidsstandaards toe om te zorgen dat elektrische systemen in een huis op gedegen wijze worden aangelegd.
  - 8.4.3. Reduceer drempelwaarden voor zendmasten in overeenstemming met het ALARA-beginsel en installeer systemen om alle antennes op een omvattende wijze en op continue basis te kunnen monitoren.
  - 8.4.4. Bepaal de plaatsen van nieuwe GSM, UMTS, WIFI of WIMAX antennes niet alleen op basis van de belangen van de operator/provider maar in consultatie met locale of regionale overheidsvertegenwoordigers, plaatselijke bewoners en verbanden van verontruste burgers.
- 8.5.1. Zorg ervoor dat de (wetenschappelijke) risico-inschatting ('risk assessment') meer op preventie wordt gericht
  - 8.5.2. Verbeter de standaards voor de risico-inschatting en de kwaliteit er van, door een standaard risicoschaal te scheppen, die de indicatie van het risiconiveau verplicht maakt, door gebruik te maken van verschillende risicohypothesen en door deze compatibel te maken met de werkelijke levensomstandigheden.
  - 8.5.3. Luister naar wetenschappers die 'vroege waarschuwingen' afgeven en bescherm ze.
  - 8.5.4. Formuleer een voorzorgs- en ALARA-principe dat zich oriënteert op mensenrechten.
  - 8.5.5. Vergroot het publiek financieren van onafhankelijk onderzoek, inter alia door schenkingen (grants) vanuit de industrie en taxatie van producten die het onderwerp zijn van publieke researchstudies om gezondheidsrisico's te evalueren.
  - 8.5.6. Creëer onafhankelijk commissies die publieke fondsen moeten toewijzen.
  - 8.5.7. Stel de transparantie van lobbygroepen verplicht.
  - 8.5.8. Bevorder pluralistische debatten waarbij tegenstellingen aan het licht mogen komen, en laat hier alle belanghebbenden, inclusief de burgers in de samenleving, (Aarhus Conventie) aan deelnemen.